

ZŠ a MŠ Běly Jensen, Opatov, okres Svitavy

KRIZOVÝ PLÁN ŠKOLY

Vypracovala: Mgr. Marková Ivana – ŠMP

Krizový plán školy je dokument, který specifikuje postup pracovníků školy po zjištění takového porušení školního řádu, které spadá do kategorie rizikového chování žáků a je součástí MPP školy. Krizový plán školy je veřejný dokument, volně přístupný jak pracovníkům školy, tak žákům a jejich zákonným zástupcům.

Krizový plán vychází z těchto dokumentů:

1. Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č. j. 21291/20210-28
2. Metodický pokyn k jednotnému postupu při omlouvání a uvolňování žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví č. j. 10194/2002-14
3. Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních č.j.21149/2016
4. Metodický pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance č.j. 14423/99-22
5. Metodický pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci zneužívání návykových látek ve školách a školských zařízeních č.j. 16227/96-22
6. Směrnice k prevenci rizikového chování č.j. 0328/2013

Vychází z těchto zákonů.

Zákon č. 359/1999 Sb., o sociální a právní ochraně dětí

Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví...

Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích

Zákon č. 140/1967 Sb., trestní zákon

Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách

Závazný pokyn policejního Prezidenta č. 8/2001 č. 4/200 o vstupu Policie ČR do škol

Typy rizikového chování:

Návykové látky – drogy

Rizikové chování v dopravě

Poruchy příjmu potravy (mentální anorexie, mentální bulimie)

Týrané, zneužívané dítě ve škole

Školní šikana

Kyberšikana a další formy kybernetické agrese

Homofobie

Extremismus, rasismus, xenofobie, antisemitismus

Vandalismus

Záškoláctví

Krádeže

Tabákové výrobky, výrobky určené ke kouření a nikotinové sáčky

Krizové situace spojené s ohrožením násilím ve školním prostředí, z vnějšího i vnitřního prostředí

Netolismus

Sebepoškozování

Nová náboženská hnutí

Rizikové sexuální chování

Příslušnost k subkulturám

Hazardní hraní

Zásady přístupu k dětem, žákům, studentům s PAS v rámci vzdělávacího proc.

Psychická krize a duševní onemocnění žáka

Sebevražedné chování

Nejčastější krizové situace:

Návykové látky – tabákové výrobky

Vandalismus

Krádeže

Školní úraz

Sebepoškozování

Záškoláctví

Návykové látky - tabákové výrobky (nikotinové sáčky, elektronické cigarety)

V prostorách školy, v době vyučování i na všech akcích školou pořádaných platí zákaz kouření. Ve vnitřních i vnějších prostorách školy tento zákaz vyznačen grafickou značkou.

Postup při zjištění držení, popřípadě zneužití návykové látky – tabákové výrobky

1. Přistižení žáka při užívání návykové látky je primárně nutné mu zabránit v další konzumaci této látky.
2. Tabákový výrobek je třeba žákovi odebrat a zajistit ho.
3. Třídní učitel nebo jiný pedagogický pracovník sepíše o události stručný záznam (datum, místo, čas, jméno, příjmení a podpis žáka), v případě, že žák odmítne, uvede tuto skutečnost do zápisu. Záznam založí ŠMP do své agendy. Vyrozumí vedení školy.
4. Třídní učitel informuje zákonného zástupce.
5. Při opakování vyrozumí škola OSPOD Svitavy.
6. Z konzumace tabákových výrobků ve škole budou vyvozena kázeňská opatření, která jsou stanovena v klasifikačním řádu.

Vandalismus

Vandalismus ve školním prostředí se projevuje ničením školního majetku nebo poškozováním a ničením majetku ostatních žáků a žákyň, případně dalších členů školní komunity. Jedná se buď o významné útoky na věci, které mají za následek jejich úplné zničení (ulomené části nábytku, prokopnuté dveře, utržené vodovodní kohoutky, utrhané hadice od hasicích přístrojů, zničené školní pomůcky, učebnic apod.) nebo významné

poškození (čmáranice a nápisy na zdech nebo školním nábytku, popsané a polité učebnice apod.).

Preventivní postup proti vandalismu

1. O vzniklé škodě na školním majetku je třeba vyhotovit záznam a pokusit se odhalit viníka. Záznam vyhotoví osoba, která škodu odhalila. Vhodné je také pořídit dokumentační fotografie.
2. Se vzniklou situací je seznámeno vedení školy – ředitelka školy.
3. Náhradu úmyslně způsobené škody škola důsledně vymáhá po zákonných zástupcích žáka. Náhrada škody není sankce, ale samozřejmost.
4. Pokud nedojde mezi zákonnými zástupci nezletilého dítěte a školou k dohodě o náhradu škody a škoda je většího rozsahu, vedení školy informuje Policii ČR.
5. V případě opakovaného jednání a v případě selhání výchovných opatření zvolených školou k zabránění ničení školního majetku, hlásí ředitelka školy pracovnícím OSPOD.
6. Přestupek je hodnocen různými stupni kázeňských opatření dle klasifikačního řádu školy.

Krádeže

Krádež je takové jednání, při kterém se někdo zmocní věci, která není jeho a to za účelem si ji ponechat, používat ji apod., aniž by s tím majitel věci souhlasil, nebo o tom byl informován. Žáci jsou vedeni tak, aby dokázali rozpoznat protiprávní jednání. V případě, kdy budou svědky takového jednání, ohlásí věc pedagogickému pracovníkovi školy. Žáci i zákonní zástupci jsou upozorněni, že nošení cenných věcí do školy je rizikové chování, které může vést k jejich odcizení.

Škola ve školním řádu:

- zdůrazňuje, že (cenné) věci, které nesouvisí s vyučováním a vzděláváním nemají žáci do školy nebo školského zařízení nosit
- určuje pravidla pro používání mobilních telefonů

Postup při nahlášení krádeže žákem

1. události pořídit záznam na základě poškozeného. Informuje jeho zákonné zástupce.
2. V případě škody většího rozsahu vedení školy vyrozumí Policii ČR.
3. Zákonné zástupce pachatele informuje třídní učitel vždy až poté, kdy zná přesně příčiny krádeže.
4. V případě opakovaných krádeží hlásí ředitelka školy pracovnícím OSPOD.
5. Přestupek je hodnocen různými stupni kázeňských opatření dle klasifikačního řádu školy.

Školní úraz

Školní úraz je úraz, který se stal žákovi při vyučování ve škole, při výletech, exkurzích organizovaných školou. Školním úrazem není úraz, který se stal např. na cestě do školy a zpět.

V případě úrazu bude zákonný zástupce neprodleně telefonicky informován pracovníkem školy.

V případě úrazu, který si žádá rychlé odborné lékařské ošetření, kontaktuje škola neprodleně rychlou lékařskou pomoc. Každý úraz, poranění či nehodu, k níž dojde během vyučování ve třídě, na chodbě nebo hřišti jsou žáci povinni hlásit ihned svému třídnímu učiteli nebo jinému vyučujícímu, který o něm provede zápis do knihy úrazů.

Jak postupovat, stane-li se úraz žákovi

1. Zjistit poranění a ošetřit zranění.
2. Informovat ředitelku školy.
3. Zavolat lékařskou službu nebo zajistit postiženému doprovod dospělou osobou k lékaři.
4. Oznamit skutečnost zákonným zástupcům žáka, požádat je o převzetí dítěte.
5. Provést zápis do knihy úrazů, popř. vyplnit záznam o úrazu.
6. Informovat třídního učitele, není-li pedagogický pracovník sám třídním učitelem.

Sebepoškozování

Sebepoškozování je záměrné a opakované ubližování si ve snaze vypořádat se s nepříjemnými duševními stavy. Projevuje se zraňováním vlastního těla a je signálem vážného psychického problému, jenž postižený nedokáže zvládnout jiným způsobem. Mezi způsoby sebepoškozování patří: řezání, pálení kůže, škrábání, píchání jehlou, rozrušování hojících se ran, kousání, údery, nárazy, tahání vlasů a kůže,.... Nejčastějším místem poškození však bývají ruce, zápěstí a stehna.

Z psychologického hlediska lidé, kteří se poškozují, často:

- trpí chronickou úzkostí
- mají sklon k podrážděnosti
- sami sebe nemají rádi, sami sebe znehodnocují
- jsou přecitlivělí na odmítnutí
- mívají intenzivní agresivní pocity, které výrazně odsuzují a často potlačují nebo obracejí proti sobě
- mívají sklon jednat v souladu se svou momentální náladou
- cítí se slabí a bezmocní
- bývají depresivní a mívají sebevražedné a sebedestruktivní sklony.

Motivem sebepoškozování bývá nejčastěji:

- snaha zmírnit vnitřní napětí, snaha uniknout z nesnesitelné situace nebo neúnosného duševního stavu, snaha odstranit pocity viny, studu, dosažení pocitu očistění
- odpoutání pozornosti od jiných problémů
- znovuprožití traumatu ve snaze o jeho zpracování
- dosažení poranění, která jsou viditelná a léčitelná na rozdíl od těch neviditelných duševních.

Pokud pedagog zjistí příznaky sebepoškozování, situaci konzultuje s výchovným poradcem či metodikem prevence. V případě nutnosti je dále navázána spolupráce s rodiči žáka, pediatrem či psychopediatrem, eventuálně je osloven orgán sociálně právní ochrany dítěte. **Pedagogický pracovník není terapeut!**

Doporučené postupy

1. V případě přímého rizika závažného ublížení či ohrožení života škola kontaktuje psychiatrické oddělení či kliniku spádové nemocnice i nedobrovolně – **cílem je zabránit vážnému poškození zdraví žáka! + informovat neprodleně zákonného zástupce.**
2. Pokud žák není aktuálně ohrožen závažným sebezraněním, jsou osloveni zákonní zástupci žáka a jsou jim předány kontakty ne dostupné psychiatrické či psychologické ambulance či krizová centra, která mohou dále pomoci situaci řešit. Je třeba snažit se navázat systematickou dlouhodobou spolupráci mezi rodinou a školou.
3. Dítě a rodinu je třeba motivovat k návštěvě specialisty (psychiatrické a psychologické ambulance, krizová centra, linky důvěry...).
4. Jsou stanoveny jasné hranice a pravidla chování žáka na půdě školy.

Záškoláctví

Za záškoláctví je považována neomluvená absence žáka, již úmyslně zanedbává školní docházku. Jde o porušení školního řádu a školského zákona. Absenci žáka omlouvá pedagog, nikoliv rodič, a to na základě písemné žádosti zákonného zástupce, vždy v souladu s pravidly školy o omlouvání absence. Pokud je doklad potvrzující důvod nepřítomnosti žáka nevěrohodný, může se ředitel školy obrátit na zákonného zástupce nezletilého žáka s žádostí o vysvětlení nebo požádat o spolupráci příslušný správní orgán. Při evidenci absence a omlouvání žáků postupuje škola dle Metodického pokynu MŠMT k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu **záškoláctví**, jenž školskému zařízení umožňuje v odůvodněných případech vyžadovat potvrzení lékaře jako přílohu omluvenky vystavené zákonným zástupcem.

Postup při řešení podezření na záškoláctví

Třídní učitel ve spolupráci s výchovnou poradkyní:

- o neomluvené i zvýšené omluvené nepřítomnosti informuje třídní učitel

- výchovnou poradkyni,
- neomluvenou nepřítomnost do součtu 10 vyučovacích hodin řeší se zákonným zástupcem žáka třídní učitel formou pohovoru, na který je zákonný zástupce pozván doporučeným dopisem.

V rámci pohovoru třídní učitel:

- a) projedná důvod nepřítomnosti žáka a způsob omlouvání jeho nepřítomnosti a upozorní na povinnost stanovenou zákonem,
 - b) seznámí zákonného zástupce s možnými důsledky v případě nárůstu neomluvené nepřítomnosti,
 - c) provede zápis z pohovoru, do něhož uvede dohodnutý způsob nápravy, zákonný zástupce zápis podepíše a obdrží kopii, případné odmítnutí podpisu nebo převzetí zápisu zákonným zástupcem se do zápisu zaznamená.
-
1. Při počtu neomluvených hodin nad 10 hodin svolává ředitel školy školní výchovnou komisi, které se dle závažnosti a charakteru nepřítomnosti žáka účastní: ředitel školy, zákonný zástupce, třídní učitel, výchovný poradce, zástupce orgánu sociálně-právní ochrany dětí, školní metodik prevence, popř. další odborníci.
 2. Během období, kdy škola vyhodnocuje neomluvenou nepřítomnost, může ředitel školy v zájmu zjištění pravé příčiny záškoláctví žáka a jejího odstranění požádat o spolupráci odborníky z oblasti PPP, popř. orgány sociálně-právní ochrany dětí.
 3. Pozvání zákonných zástupců na jednání školní výchovné komise se provádí doporučeným dopisem. O průběhu a závěrech jednání školní výchovné komise se provede zápis, který zúčastněné osoby podepíší. Případná neúčast nebo odmítnutí podpisu zákonnými zástupci se v zápisu zaznamená. Každý účastník jednání obdrží kopii zápisu.
 4. V případě, že neomluvená nepřítomnost žáka přesáhne 25 hodin, ředitel školy zašle bezodkladně oznámení o pokračujícím záškoláctví příslušnému orgánu sociálně-právní ochrany dětí. Tato ohlašovací povinnost vychází z platné právní úpravy.
 5. V případě **opakovaného záškoláctví v průběhu školního roku**, následuje hlášení o zanedbání školní docházky Policii ČR.

Program proti šikanování

Základem prevence šikanování násilí ve škole je ŠVP (Školní vzdělávací program) a MPP (Minimální preventivní program), který vychází z Metodického pokynu MŠMT k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení, č. j. 21149/2016 a Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č. j. 21291/2010-28. K dalším preventivním opatřením patří následující skutečnost:

Zpracování prevence proti šikaně do školního řádu a s tím související dodržování školního řádu.

Pravidelná školení a vzdělávání členů školního poradenského pracoviště a školního metodika prevence.

Pravidelná setkání – např. třídní schůzky, konzultační hodiny VP, ŠMP s žáky, učiteli, rodiči.

Informovanost (zpracováno podle Metodického pokynu MŠMT k prevenci a řešení šikanování mezi žáky, č. j. 21149/2016) pro žáky, učitele, rodiče na nástěnce, ŠVP, školní řád a PPS (webové stránky školy).

Seznam zařízení zabývajících se primární prevencí v oblasti rizikového chování (nástěnka ŠMP, Program proti šikanování).

Vymezení základních pojmů

Škádlení

vzájemné přátelské chování žáků, které je charakterizované respektem a možnost opětování a ukončení v jakémkoli okamžiku.

Šikanování

jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrozit nebo zastrašovat žáka, popřípadě skupinu žáků.

Spočívá v cílených a opakovaných fyzických a psychických útocích jedincem či skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit.

Projevy šikany

Přímá podoba:

Zahrnuje fyzické útoky, vydírání, poškozování věcí, krádeže jiné osobě, útoky verbální (slovní), nadávky, vyhrožování, ponižování a neverbální nátlak, jako urážlivá gesta a zvuky, zírání, zastrašující nebo výhružné výrazy ve tváři, ničení, schovávání, nebo kradení věcí či učebních pomůcek (může mít formu sexuálního obtěžování až zneužívání).

Nepřímá podoba:

Projevuje se nápadným přehlížením a ignorováním žáka skupinou třídní nebo jinou. Útočník působí bolest tak, aby to vypadalo, že žádný takový záměr ve skutečnost nemá. Většinou je nefyzická, ale třetí strana může být i zmanipulována do fyzického útoku. Nebezpečnost působení spočívá zvláště v závažnost, dlouhodobost a nezřídka v celoživotních následcích na duševním a tělesném zdraví.

Pokud je zaměřena proti učiteli, mívá formu rozšiřování lží a pomluv, neoprávněných nařčení, ničení pověst a reputace, ponižování před ostatními žáky.

Varovné signály šikanování

Příklady nepřímých znaků šikanování u žáka

Působí smutně, nešťastně, stísněně, stává se uzavřeným, mívá blízko k pláči.

O přestávkách je často osamocený, nemá kamarády, vyhledává blízkost učitelů.

Při týmových sportech bývá jedinec volen do mužstva mezi posledními.

Jeho prospěch se náhle a nevysvětlitelně zhoršuje.

Má na těle modřiny, odřeniny, škrábance (nedovede je uspokojivě vysvětlit).

Odmítá vysvětlit poškození a případné ztráty věcí (používá nepravděpodobné výmluvy).

Mívá zašpiněný nebo poškozený oděv.

Začíná vyhledávat důvody pro absenci ve škole.

Příklady přímých znaků šikanování

Verbální znaky

Posměšné poznámky na adresu žáka, urážení jeho rodičů.

Nadávky, hrubé žerty.

Pohoršující přezdívka.

Vysmívání se slabostem (handicapům) žáka.

Násilné a manipulativní příkazy, zákazy mluvení s kamarády.

Neverbální znaky

Strkání, honění, kopání, údery-rány (nápadné silné, oběť neoplácí).

Rvačky, kdy jeden z účastníků je nápadně slabší a snaží se uniknout.

Nátlak – dávání peněžitých a jiných darů šikanujícímu (agresori berou peníze, zabavují nebo ničí věci, přivlastňují si věci oběti, ničí nebo ukradnou učebnice a další školní pomůcky).

Motivy šikany

Kdo a proč začíná šikanovat?

Ten, kdo chce být středem pozornost, upoutat pozornost.

Ten, kdo zabíjí nudu, zkouší, co druhý vydrží.

Ten, kdo chce vykonat „něco velkého.“

Ten, kdo chce předejít svému týraní.

Zakrývání šikany

Kdo a proč zakrývá šikanování?

- **Oběť.** Od oběti lze těžko získat podrobnější a často objektivní informace. (pocit viny, úzkost, strach)
- **Svědci.** Svědci i oběť mohou vypovídání považovat za žalování.
- **Agresori.** Agresori často vynalézavě lžou, používají falešné svědky, nutí oběti ke lhaní nebo odvolání výpovědí.
- **Rodiče.** Někteří rodiče agresorů chrání své děti za každou cenu. Někteří rodiče se obávají spolupracovat při vyšetřování.

Postup při podezření/odhalení šikany

1. Pracovník školy, který se o situaci dozví, sepíše záznam prvotní informace. Ze záznamu musí být jasné, KDO se na pracovníka obrátil, KDY (datum a čas), CO bylo sděleno (zapsat pouze a přesně to, co bylo řečeno, neměnit slova, nic nepřidávat) a JAK SE BUDE POKRAČOVAT (na čem se s oznamovatelem domluvili). Záznam musí být podepsán oběma stranami, pokud se však oznamovatel nebude chtít podepsat, skutečnost se pouze poznačí. Zápis pak pracovník školy předá školnímu metodikovi prevence, který celou situaci dále řeší ve spolupráci se školním poradenským pracovištěm. Stejně bude postupováno i v případě písemného oznámení - upozornění (i anonymního) ze schránky důvěry.
2. Po celou dobu vyšetřování platí přísný zákaz podávání jakýchkoliv informací o případu pro všechny kromě členů školního poradenského pracoviště.

3. Případ bude oznámen vedení školy.
4. Na základě prvotní informace bude proveden diskretní rozhovor s oznamovatelem a s obětí či oběťmi.
5. Budou vedeny a písemně zaznamenány rozhovory se svědky.
6. Bude vyšetřena situace ve třídním kolektivu.
7. Bude zajištěna ochrana oběti (obětím).
8. Bude veden a písemně zaznamenán rozhovor s agresorem (agresory).
9. Budou informováni rodiče nebo zákonní zástupci oběti, agresorů. Na jednání s vedením školy budou rodiče agresora informováni o vzniklé situaci a možnostech ohledně potrestání žáka jako jsou: běžná výchovná opatření – napomenut, důtka třídního učitele, důtka ředitele školy, snížená známka z chování.
10. Bude zorganizována třídnická hodina, kde se celá situace pojmenuje a sdělí se žákům výsledek vyšetřování, případně způsob potrestání agresorů.
11. Proběhne rozhovor s rodiči oběti.
12. Bude se pracovat s agresorem (uvědomování si svého chování a z toho vyplývajících důsledků).
13. V případě potřeby bude zabezpečena zjištěné oběti, ale i agresorovi odborná pomoc (psychoterapeut, psycholog, psychiatr, středisko výchovné péče).
14. Bude svolána mimořádná třídní schůzka, kde budou rodiče o celé situaci informováni.
15. Z důvodu nápravy situace bude potřeba následně pracovat s celým třídním kolektivem.

Postup v případě pokročilé šikany

Při náhlém projevu („výbuchu“) brutálního skupinového násilí bude postupováno následovně:

1. Musí být zajištěna bezprostřední ochrana oběti (obětí).
2. Bude na pomoc přivolán další pracovník (pracovníci) školy.
3. Bude zabráněno agresorům v domluvě na křivé výpovědi.
4. Bude věnována dostatečná péče oběti (podpora, uklidnění, ošetření, ...).
5. Čin bude nahlášen Policii ČR, OSPOD a naváže se kontakt se specialistou na řešení šikany.
6. Vyšetřování protiprávní stránky povede Policie ČR. Vyšetřování vztahů a onemocnění skupiny povede odborník. Škola bude postupovat podle jejich pokynů závěrů.

7. Ve spolupráci s oddělením péče o dítě škola doporučí rodičům či zákonným zástupcům dítěte případná opatření:
 - umístění dítěte (agresora) do pobytového oddělení SVP.
 - realizace dobrovolného diagnostického pobytu žáka v diagnostickém ústavu.
 - podání návrhu OSPODU (Orgánu sociálně právní ochrany dítěte) k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření nebo ústavní výchovy s následným umístěním v diagnostickém ústavu.
8. Škola doporučí odbornou pomoc oběti a jejím rodičům (PPP, psycholog, psychoterapeutická péče, klinický psycholog, psychiatr, pediatr).